

z2009-00837

Het advies van 10 september 2009 inzake het wetsvoorstel tot wijziging van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (hierna: de Minister) heeft het College bescherming persoonsgegevens (CBP) bij brief van 31 juli 2009 gevraagd te adviseren, als bedoeld in artikel 51, tweede lid van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp), over het wetsvoorstel tot wijziging van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling in verband met de invoering van het pensioenregister (hierna: het wetsvoorstel).

1. Inleiding

Het wetsvoorstel betreft de (identieke) wijziging van artikel 51 van de Pensioenwet en artikel 62 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Het beoogt een wettelijke basis te bieden voor het zekerstellen van de ontwikkeling en het beheer van het pensioenregister, dat op 1 januari 2011 operationeel dient te zijn. Het is de bedoeling dat het pensioenregister uitwisseling van pensioengegevens tussen pensioenuitvoerders/Sociale Verzekeringsbank (SVB) en burgers via een pensioenportaal mogelijk maakt, zodat iedere burger via zijn burgerservicenummer zijn opgebouwde pensioenaanspraken kan inzien. In eerste instantie zal het alleen gaan om aanspraken op ouderdomspensioen, later zullen daar mogelijk aanspraken op grond van andere (volks)verzekeringen aan worden toegevoegd (bijvoorbeeld arbeidsongeschiktheidspensioen en pensioen op grond van de Algemene nabestaandenwet).

Het CBP erkent het grote belang van het pensioenregister voor betrokkenen, zelfs in de beginperiode waarin slechts aanspraken op ouderdomspensioen kunnen worden ingezien. Echter, het beschikbaar zijn van financiële gegevens van (het overgrote deel van) de Nederlandse bevolking via het pensioenregister zal een enorme aantrekkingskracht uitoefenen op andere partijen. Dit in aanmerking nemende is het van groot belang dat reeds in het beginstadium zeer zorgvuldig wordt omgegaan met de inrichting (waaronder beveiliging) van het pensioenregister en dat expliciet wordt afgebakend wat de doeleinden van de verwerking van persoonsgegevens door middel van het pensioenregister zijn.

2. Inhoud van het wetsvoorstel

Het wetsvoorstel betreft feitelijk wijziging van artikel 51 van de Pensioenwet en artikel 62 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Beide artikelen bepalen op dit moment slechts dat de pensioenuitvoerders een pensioenregister inrichten dat uiterlijk op 1 januari 2011 operationeel is. Het wetsvoorstel vult deze artikelen op de volgende onderwerpen aan:

Verstreking van gegevens met betrekking tot pensioenaanspraken

Het wetsvoorstel legt vast dat de pensioenuitvoerders en de SVB gegevens met betrekking tot AOW en pensioenaanspraken verstrekken aan de deelnemer, gewezen deelnemer of andere aanspraakgerechtigde door middel van het pensioenregister.

Aanwijzing van een instelling

De Minister kan een instelling aanwijzen die tot taak heeft het ontwikkelen en beheren van het pensioenregister. Volgens de Memorie van Toelichting zal naar verwachting hiertoe de Stichting Pensioenregister worden aangewezen.

Regels met betrekking tot het ontwikkelen en beheer

Het wetsvoorstel opent de mogelijkheid dat bij algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld. Deze regels kunnen betrekking hebben op het ontwikkelen en beheren van het pensioenregister, met inbegrip van de bekostiging daarvan, de fasering van gegevensverstrekking en in het bijzonder op de naleving van het door de instelling opgestelde reglement.

Instelling is bewerker

Het wetsvoorstel bepaalt dat de door de Minister aangewezen instelling een bewerker is in de zin van de Wbp voor het verwerken van de gegevens die door de pensioenuitvoerders en de SVB door middel van het pensioenregister worden verstrekt.

Toezicht

Volgens de Memorie van Toelichting ziet de Autoriteit Financiële Markten er op toe dat de pensioenuitvoerders daadwerkelijk gegevens over de pensioenaanspraken verstrekken aan het pensioenregister. Daarnaast houdt zij toezicht op de naleving van het door de instelling opgestelde reglement.

3. Beoordeling

Doel van het pensioenregister

Volgens de Memorie van Toelichting is het doel van het pensioenregister het op een efficiënte wijze virtueel verstrekken van bestaande pensioengegevens tussen pensioenuitvoerders/SVB en burgers via een pensioenportaal, zonder verdere nevensdoelen. Er is dus geen sprake van een nieuwe centrale gegevensverzameling met persoonlijke (financiële) gegevens.

Gezien de hoeveelheid te verwerken persoonsgegevens en de aard van gegevens is het voorshands bij formele wet vastleggen van dit doel noodzakelijk om zorgvuldige en behoorlijke verwerking te garanderen. Met name moet zeker gesteld worden dat alleen de betrokkene zelf het overzicht van zijn pensioenaanspraken kan inzien. De pensioenuitvoerders bijvoorbeeld dienen op geen enkele wijze aanspraken van de betrokkene op andere pensioenuitvoerders of de SVB te kunnen raadplegen.

De noodzakelijke limitering in het gebruik van pensioengegevens door het pensioenregister dient te worden gewaarborgd door in de tekst van het wetsvoorstel een specifieke bepaling over het doeleinde van de gegevensverwerking in het pensioenregister in de zin van artikel 7 van de Wbp op te nemen. Daarbij dient het gebruik van pensioengegevens voor andere doeleinden expliciet te worden uitgesloten.

Een heldere en beperkte omschrijving van het doeleinde van de gegevensverwerking via het pensioenregister maakt ook de aanwijzing van de instelling als bewerker (en niet als verantwoordelijke) mogelijk.

Het CBP adviseert de Minister het wetsvoorstel op dit punt aan te passen.

Beveiligingsaspecten

De Memorie van Toelichting bepaalt: *"de wijze waarop het pensioenregister de informatie verwerkt wordt aan de deskundigheid van het pensioenregister overgelaten", en "de toegang tot de opgeslagen data door onbevoegde derden is bij de genoemde virtuele private dataverzameling redelijkerwijs uitgesloten"*.

Gezien het grote belang van betrokkenen bij de beveiliging van hun financiële gegevens en het grote aantal betrokkenen van wie persoonsgegevens beschikbaar zullen zijn, acht het CBP een dergelijke summier beschrijving van het noodzakelijke beveiligingsniveau onvoldoende. Met name de term "*redelijkerwijs*" sluit op generlei wijze aan bij de verplichtingen op het gebied van beveiliging neergelegd in artikel 13 van de Wbp.

Afgezien daarvan dient de technische inrichting van het pensioenregister veilig te stellen dat alleen de betrokkene zelf het overzicht van al zijn pensioenaanspraken kan inzien.

In de bovengenoemde algemene maatregel van bestuur en in het door de aangewezen instelling op te stellen reglement moeten daartoe op basis van artikel 14 van de Wbp nadere regels worden gesteld om passende waarborgen ten aanzien van de technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen te garanderen.

Het CBP adviseert de Minister de Memorie van Toelichting op dit punt te verduidelijken. De algemene maatregel van bestuur dient te zijner tijd aan het CBP ter advisering te worden voorgelegd.

Informerende van betrokkenen

Gezien de aanwijzing van de instelling als bewerkster rust op de instelling geen aparte informatieplicht in verband met de verwerking van persoonsgegevens in het pensioenregister. Het zijn de pensioenuitvoerders die als verantwoordelijken de betrokkenen dienen te informeren, waarbij ook het verschaffen van nadere informatie op grond van artikel 33, derde lid, van de Wbp aan de orde is. Overigens dient het voor betrokkenen op het eerste gezicht duidelijk te zijn waar hij terecht moet indien hij een van zijn rechten op grond van artikel 35, 36 of 41 van de Wbp wenst uit te oefenen.

De Memorie van Toelichting bevat geen overwegingen hieromtrent. Wegens het grote belang van het pensioenregister voor betrokkenen adviseert het CBP om in de Memorie van Toelichting wel aandacht te besteden aan het informeren van en de uitoefening van rechten door de betrokkenen.

Relatie bewerkster en verantwoordelijke

De aanwijzing van een instelling als bewerkster in het wetsvoorstel is te kwalificeren als "*een andere rechtshandeling waardoor een verbintenis ontstaat tussen de bewerkster en verantwoordelijke*" in de zin van artikel 14, tweede lid, van de Wbp. Echter, het achterliggende belang van een zodanige verbintenis is dat de verplichtingen van bewerkster en verantwoordelijke over en weer duidelijk zijn neergelegd, zodat verantwoordelijke en bewerkster zich niet achter elkaar kunnen verschuilen (zie ook Memorie van Toelichting Wbp, pag. 99). De verantwoordelijke dient toe te zien op de feitelijke naleving van de aldus gecreëerde verplichtingen die onder zijn (uitdrukkelijke) verantwoordelijkheid plaatsvinden (zie ook Memorie van Toelichting Wbp, pag. 61).

Het CBP adviseert de Minister om in de bovengenoemde algemene maatregel van bestuur nadere regels te stellen over de wijze waarop de pensioenuitvoerders en de SVB als verantwoordelijken instructies geven aan en toezicht houden op de aangewezen instelling. Deze algemene maatregel van bestuur dient te zijner tijd aan het CBP ter advisering te worden voorgelegd.

Het CBP merkt overigens op dat het toezicht door de AFM op het daadwerkelijk verstrekken van gegevens omtrent pensioenaanspraken en de naleving van het op te stellen reglement, de toezichthoudende taak van het CBP op de naleving van de Wbp onverlet laat.

4. Conclusie

Het CBP adviseert de Minister niet eerder tot indiening van het wetsvoorstel over te gaan dan nadat met het voorenstaande rekening is gehouden.